

LOPPURAPORTTI

UUDELY/13330/2020

Hyvinvointia Karkkilan lähiluonnosta

18.8.2022

Sisällysluettelo

1.	Tiivistelmä	3
2.	Hankkeen tausta ja tavoitteet.....	3
1.	Hankkeen osapuolet	4
2.	Hankkeen tulokset ja menetelmät.....	5
3.	Hankkeen vaikuttavuus/vaikutukset.....	6
4.	Viestinnän toteutuminen ja tulokset	7
5.	Tulosten kestävyys ja hyödyntäminen.....	7
6.	Talousraportti	7
7.	Suosituksien tulevia hankkeita ja ohjelmia varten	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
8.	Johtopäätökset /Yhteenveto hankkeesta ja päätuloksista	8

1. Tiivistelmä

Hyvinvointia Karkkilan lähiluonnosta hankkeen tarkoituksena oli parantaa Karkkilan lähivirkistysalueiden verkostoa. Karkkilan lähivirkistysalueiden kunnostushankkeen tavoite on luoda alueen asukkaille sekä matkailijoille laadukkaita kaikkien saavutettavissa olevia ulkoilumahdollisuuksia. Karkkilan kaupungin olemassa oleva lähivirkistysalueitistö tarjoaa hyvän pohjan ulkoilu- ja virkistysalueverkoston rakentamiselle. Valmistuttuaan verkosto vastaa hyvin käyttäjien erilaisiin tarpeisiin muodostaen liikuntaa, kulttuuria ja ekologiaa yhdistävän reitistön, joka kulkee aivan Karkkilan ydinkeskustasta erämaamaisemalliselle ja historiallisesti kiinnostavalle suoalueelle. Luodut reitit ohjaavat kulkua kestäville alueille, jolloin käyttöpaine herkimmissä luontokohteissa vähenee.

Laadukkaiden lähivirkistysalueiden avulla halutaan vastata asukkaiden tarpeisiin. Halutaan luoda viihtyisää, turvallista ja terveellistä asuinympäristöä, jossa viihtyvät asukkaat sekä matkailijat. Lähivihreän merkitys asukkaiden hyvinvoinnille on merkityksellinen ja tätä haluttiin kasvattaa.

Hankehaussa esitettiin kolmea virkistysaluekohdetta, joihin hankerahoitusta haettiin. Rahoittajalta saadussa hankeratkaisussa Karkkilan kaupungin esittämä liikuntapaikkoihin vahvimmin profiloituva kohde, Nyhkälänharju, jätettiin pois tästä hankkeesta. Näin ollen hankkeen toimet kohdistuivat Koskireitin sekä Toivikkeen ulkoilualan kohentamiseen.

2. Hankkeen tausta ja tavoitteet

Karkkilan kaupunki on poliittisella päätöksellä päättänyt käynnistää lähivirkistysalueiden kunnostamishankkeen. Karkkilan kaupunki on määrätietoisesti tehnyt aikaisimpina vuosina työtä, jossa kaupungin kehittäminen myös viherrakenteen ja virkistysalueiden osalta on huomioitu.

Karkkilassa hyväksyttiin joulukuussa 2021 uusi kaupunkistrategia, joka on vahvasti muutosteemainen. Lähivirkistysalan hanke kaupungissa on alkanut jo ennen kaupunkistrategian vahvistamista politiikassa, mutta strategian suuret linjat ja tavoitteet olivat tiedossa jo lähivirkistysaluehankkeeseen lähdettäessä. Karkkilan kaupunkistrategiassa kestävä kehitys on nostettu yhdeksi muutosteeman tavoitteeksi. Lähivirkistysaluehanke vastaa hyvin kestävä kehityksen tavoitteisiin. Toisena, ja merkittävämpänä, kohtana strategian muutosteemaksi on kirjattu hyvinvoinnin vahvistaminen. Tämän teeman tavoitteita ovat:

- Karkkila on hyvinvoinnin ja osallistamisen kotikaupunki
- Karkkila on sujuvan arjen ja viihtyisän ympäristön kotikaupunki
- Karkkila on lähiluonnon ja harrastamisen kotikaupunki

Edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseen lähivirkistysaluehanke vastaa erittäin hyvin. Karkkilassa on tunnistettu lähivirkistysalueiden merkitys kaupunkilaisten viihtyvyydessä ja hyvinvoinnissa ja lähiluontoa halutaan vaalia ja kehittää.

Karkkilassa on valmistunut vuoden 2021 aikana Kestävä Karkkila -ohjelma. Ohjelma on strateginen ja poikkileikkaava. Ohjelman sisältö on jaettu Karkkilaan sopiviin teemoihin. Teemat ovat kestävä maankäyttö ja liikenne, ympäristön tila, resurssiviisas kuluttaminen ja tuotanto, tietoisuus ja yhteistyö sekä sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys. Kestävä Karkkila -ohjelma linjaa yleiseksi tavoitteekseen hiilineutraalin Karkkilan vuoteen 2035 mennessä. Sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyysosan alueilla huomioidaan lähivirkistysalueiden merkitys asukkaille.

Lähivirkistysalueiden kehittäminen nähdään Karkkilassa jatkuvana prosessina, joka saatiin toden teolla käyntiin tämän hankkeen avulla. Lähivirkistysalueiden kehittäminen jatkuu. Jo hankehaun aikana tehdyt suunnitelmat ja mallit on luotu toteutettavaksi ja myös poliittinen tahtotila on kehittämisen kannalla.

Hankkeen tavoitteeksi oli asetettu neljä pääkohtaa; 1) Koskireitin parantaminen, 2) Toivikkeen alueen kohentaminen, 3) lähivirkistysalueverkoston kehittäminen kattavammaksi ja saavutettavammaksi ja 4) tiedon kerääminen asukkailta tulevien parannuskeinojen löytämiseksi.

3. Hankkeen osapuolet

Hanke on suunniteltu toteutettavan kuntavetoisesti. Hanke on kaupunginjohtajan omistama ja sen ohjausryhmänä on toiminut kaupunginvaltuusto.

Hankevastuussa on ollut hankkeen ajan projektipäällikkö, jonka toimesta on laadittu hankesuunnitelmat. Kaupungin sisäisenä työnä tehtiin yhteiskehittämällä tarkennuksia hankkeen sisältöihin ja työryhmissä pohdittiin parhaita mahdollisia tapoja toteuttaa hankkeen toimet. Kilpailutus toteutettiin kaupungin toimesta. Sidosryhmätyössä mukana on ollut kaupungin kolmannen sektorin toimijoita sekä alueellisia toimijoita. Paikallistuntemuksen merkitys korostuu lähivirkistysalueita suunniteltaessa, jolloin kaupunkilaisten osallistaminen on ollut tärkeää. Aiempien saatujen tulosten mukaan laadittua hanketta tarkennettiin asukkaille suunnatulla kyselyllä liittyen lähivirkistysalueisiin.

4. Hankkeen tulokset ja menetelmät

Hankkeen kaikille osa-alueille on tehty vaikutustenarviointi, jossa hankkeen toteutumista on arvioitu täysimittaisesti. Jo hankesuunnittelussa huomioitiin alueiden luontoarvot ja kunnioitettiin niitä kaikissa reittivalinnoissa. Koskireitin kunnostuksella arvokkaan ja ainutlaatuisen koskiympäristön kulttuuri- ja luontoarvoja voitiin kohentaa ohjaamalla kulkua kestävästi. Koskireitin varrella olevaan kulttuurihistoriallista ympäristöä kunnostettiin yksityisten henkilöiden ja yritysten osalta saman aikaisesti Koskireitin kunnostuksen kanssa, jolloin saatiin synergiaetua Koskireitin markkinointiin matkailukohteena myös Karkkilan ulkopuolelle.

Koskireitin osalta suurimmat kunnostustoimet kohditettiin reitin yleiseen parantamiseen. Koskireitti kulkee Karjaanjokea myötäillen. Osittain reitti oli huonokuntoinen ja reitin pohja oli kulunut. Reitti kunnostettiin kokonaisuudessaan. Samalla lisättiin reitille levähdyspaikkoja, kunnostettiin olemassa olevan kodan rakenteita ja lisättiin pitkospuita reitille. Kunnostustyö Koskireitille tehtiin osin kaupungin omana työnä ja osin ostopalveluna Karkkilan latu Ry:ltä, joka toimi merkittävänä yhteistyökumppanina koko lähivirkistyshankkeen aikana.

Koskireitin rakentamista ympyräreitiksi edistettiin. Sillan paikka määritettiin maastomittauksin, Karjaanjoen tulvahuiput sekä virtaama selvitettiin hydrogeologin toimesta ja siltasuunnittelu käynnistettiin konsultin toimesta.

Toivikkeella oli hanketta aloittaessa käynnissä alueen suon ennallistamishanke, jonka myötä alueen luontoarvojen toivottiin vahvistuvan biodiversiteetin palautuessa. Toivikkeen suoalueelta ei ole koskaan nostettu turvetta, mutta suo on ojitettu turpeennostoa varten. Ennallistaminen oli suunniteltu toteutettavan yhteistyössä Suomen Luonnonsuojeluliiton kanssa. Toivikkeen virkistysaluesuunnitelmaa laadittiin saman aikaisesti ennallistamishankkeen kanssa ja niiden toteuttaminen rinnakkain oli suunniteltua.

Toivikkeen suoalueen ennallistamishanke ei edennyt suunnitelmien mukaan. Ennallistamishankkeen nähtiin olevan vajavainen taustatietojen osalta liittyen läheiseen pohjavesialueeseen. Hanke keskeytyi poliittisella päätöksellä. Toivikkeen alue on ollut virkistyskäytössä pitkään ja alueella risteilee osittain hoidettuja latuverkostoja sekä pienempiä polkuja. Hankkeen aikana latuverkostoa käytiin läpi liikuntapaikkahoitajien sekä kaupungin puistotyöntekijöiden toimesta ja etenkin latupohjalle tehtiin kunnostuksia.

Sekä Toivikkeen että Koskireitin viitoitusta parannettiin.

Poikkeamat verrattuna suunnitelmiin

Alkuperäistä hankesuunnitelmaa jouduttiin muokkaamaan kesken hankkeen toteutusta. Toivikkeen alueelle oli suunnitteilla valaistus hiihtolatuosuuksille. Valaistusurakka oli kilpailutettu jo aiemmin, mutta kilpailutus oli vanhentunut tämän hankkeen alkaessa. Kilpailutus aloitettiin uudestaan, mutta emme saaneet tarjouksia, joita olisimme voineet sisällön sekä budjetin osalta hyväksyä. Jouduimme tehdä päätöksen, että valaistussuunnitelmaa ei toteuteta. Toivikkeen alueella tehtiin parannuksia latuverkostoihin sekä viitoitukseen.

Koskireitin osalta kunnostustyöt edistyivät kesällä 2021 suunnitelmien mukaisesti. Siltahankkeen osalta suunnitelmat sillan rakennuspaikasta saatiin toteutettua kaupungin työvoimin suunnitellusti. Sillan toteutuksessa aloitettiin konsultin kanssa suunnitelma, jossa siltarakenteessa käytettäisiin vesilaitokselta poistettua terässiltapalkkia. Tällä toimella haluttiin vahvistaa myös resurssiviisasta kiertotaloutta. Silta suunniteltiin ja rakennuspiirustukset toteutettiin teräspalkkisiltana konsultin toimesta. Keväällä 2022 saimme konsultilta tiedon, ettei teräspalkin käyttö olekaan mahdollista ja suunnitelmat jouduttiin muuttamaan uuteen puurakenteeseen. Karjaanjoen tulvahuiput kasvoivat tarkemman selvityksen myötä ja silta jouduttiin myös piirtämään korkeammalla korolla kuin alkuperäinen suunnitelma oli.

Hankkeen aikana haluttiin osallistaa hankkeessa vahvasti kaupungin merkittävää luontokohteiden ja virkistyskäytön toimintaa kaupungissa edistävää kolmannen sektorin toimijaa Karkkilan Latu ry:tä. Karkkilan Ladun kanssa käytiin yhdessä läpi hankkeen sisältöä sekä sen vaikuttavuutta. Latu paikallisena toimijana on erittäin tärkeä viestintäkanava myös kaupunkilaisten ja kaupungin toiminnan välissä. Karkkilan Ladulta ostettiin palveluna Koskireitin kunnostus. Tämä osuus onnistui hienosti. Toivikkeen suoalueen polkureittien määrittämisessä emme onnistuneet saamaan Karkkilan Ladulta riittävän selvää suunnitelmaa reittien parantamisesta tai riittävän tarkasti aikataulutettua ja budjetoitua suunnitelmaa. Luotimme liian pitkään Karkkilan Ladun kumppanuuteen ja odotimme heiltä tarjousta työn konkreettisesta toteutuksesta. Tämän vuoksi osa Toivikkeen suoalueen peruskorjauksista etenkin polkujen osalta, joita kaupungin omana työnä emme voineet suorittaa jäi toteutumatta.

5. Hankkeen vaikuttavuus/vaikutukset

Hankkeen vaikutukset ovat olleet kokonaisuudessaan positiivisia. Vaikka kaikkea hankkeen sisältöön suunniteltua ei ole saatu toteutettua ja hankkeen aikana on jouduttu tehdä muutoksia jo tehtyihin suunnitelmiin, on parannuksia saatu konkreettisesti vietyä maastoon. Hankkeen selvitykset ovat myös antaneet valtavasti tietoa, jonka pohjalta parannuksia voidaan edelleen tehdä.

Tärkeä vaikutus hankkeella oli toteutetun virkistyslauekyselyn perusteella saadut tulokset kaupunkilaisten toiveista virkistysalueiden kunnostukseen liittyen. Tuloksena voidaan pitää myös sitä, että hankkeen ja kyselyn avulla kaupunkilaisille saatiin korostettua lähivirkistysalueiden merkitystä hyvinvoinnin ja sosiaalisen kestävyuden osana. Lisäksi hyvien virkistysalueiden merkitys kotimaan matkailullisena kärkeä tuotiin paremmin ilmi.

6. Viestinnän toteutuminen ja tulokset

Hankkeesta on viestitty sosiaalisessa mediassa kaupungin kotisivuilla sekä kaupungin facebook-sivuilla. Koronaviestintä täytti osan hankkeen toteutusaikaa suurelta osalta kaupungin viestintäkanavat, jolloin aktiivinen viestintä hankkeen osalta on jäänyt kotisivujen sekä somen osalta vähäiseksi.

Viestinnän osalta positiivista on ollut, että vaikka verkkoviestinnän osalta viestinnässä olisi ollut parannettavaa, on kaupunkilaiset olleet kiinnostuneita hankkeen etenemisestä. Hankkeen toimista on viestitty paikallislehdissä (Karkkilalainen ja Karkkilan Tienoo). Karkkilan Latu ry on viestinyt hankkeesta Koskireitin kunnostustöiden osalta omilla kanavillaan.

7. Tulosten kestävyys ja hyödyntäminen

Lähivirkistysalueet on nähty Karkkilassa tärkeänä arvona jo pitkään ennen koronan vaikutuksia. Koronan aikana kiinnostus ja arvostus paikallisia lähivirkistysalueita kohtaan kasvoi. Karkkilassa lähivirkistysalueet on nähty myös tärkeänä osana kaupungin kiinnostavuutta ja houkuttelevuutta. kaupunki sijaitsee Uudellamaalla kohtuullisen matkan päässä mm. pk-seudusta sekä Tampereesta ja Hämeenlinnasta. Kaupungin virkistysaluekohteet ovat ruuhkattomampia kuin pk-seudun kohteet. Lisäksi Karkkilan ainutlaatuinen ruukkiympäristö lisää houkuttelevuutta.

Lähivirkistysalueiden kunnostus on aloitettu määrätietoisesti kohdistamalla panokset kohde kerrallaan uusiin alueisiin. Koskireitti ja Toivike samoin kuin muut kaupungin keskustan läheisyydessä olevat kohteet on haluttu nostaa enismmäisiksi kunnostuskohteiksi. Kohteet kunnostamalla on saatu lisättyä kiinnostusta myös muille alueille, joiden kunnostustyö jatkuu tulevaisuudessa.

8. Talous

Lähivirkistysalueiden kunnostushankkeen budjetti oli laadittu siten, että mukana olisi ollut Toivikkeen suoalueen valaistus, joka osahankkeena olisi ollut toteutukseltaan kallein. Valaistuksesta jouduttiin luopumaan, jolloin suunniteltu budjetti pieneni. Toivikkeen alueen latureitistöä on suunniteltu ja reitin pohjia parannettu siten, että valaistus alueelle voidaan myöhemmin toteuttaa.

Kaupungin sisäisiä henkilöstökuluja hankkeelle osoitettiin projektipäällikön palkkakustannuksista 60 prosenttia sekä yksi puistotyöntekijän palkkakustannus. Lisäksi kaupungin työnä toteutettiin maaston mittaukset, hankkeen suunnittelutyöryhmän osuus, viestintäsihteerin työosuus sekä kilpailutuksien laadinta teknisen toimialan puolesta. Ostopalveluna hankittiin konsultti selvittämään siltahankkeen suunnittelu ja laskennalliset tarpeet sillan rakentamiseen vaadittavien vesiluvan mukaisten selvitysten tekemiseen. Ostopalveluna hankittiin myös Koskireitin kunnostuksen toteutus.

9. Johtopäätökset /Yhteenveto hankkeesta ja päätuloksista

Ilmastojohtamishanke on ollut Karkkilalle ensiarvoisen tärkeä. Hankkeen avulla on saatu konkreettisia toimia aikaan sekä onnistuttu herättämään kiinnostus kestävästä kehityksestä ja ilmastoratkaisuista laajemminkin.

Hankkeen päätulos on kestävä kehityksen teeman sitominen kaupunkistrategiaan sekä ilmastojohtajuuden integrointi useaan kaupungin tehtävään sekä ilmastojohtajuustyön jatkuminen. Uskomme sillä olevan merkittäviä vaikutuksia kaupungin ilmasto- ja kestävä kehityksen työhön. Erittäin tärkeänä tuloksena voidaan myös pitää kestävä kehityksen nousemista useassa asiayhteydessä keskeiseksi teemaksi. Konkreettisia tuloksia ovat tiekarttatyön tulokset sekä osallisuusmallin kehittämissuunnitelma, josta on hyvä jatkaa osallistamisen kehittämistä.